

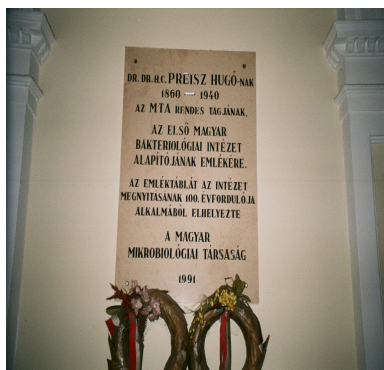
Emlékezés Preisz Húgóra, Egyetemünk egykori rektorára

Prof. Dr. emer. Anderlik Piroska előadása a SE Baráti Körén
2013 január 30.

Preisz Húgónak, a hazai bakteriológia megalapítójának életrajza számos helyen megtalálható a magyar és nemzetközi irodalomban, itt most csak a továbbiak szempontjából lényeges, két forrásra szeretnék hivatkozni, egyrészt a Semmelweis Egyetem Baráti Kör Galéria Preisz Húgó-ra vonatkozó oldalára, másrészt Kótai István dolgozatára az Kamarai Állatorvos 2012/3. számában. Preisz Húgó életútjáról röviden: 1860-ban született, orvosnak tanult, volt belgyógyász, sebész, korboncnok, de igen hamar a bakteriológia felé fordult érdeklődése. Már 31 évesen kinevezték a Királyi Magyar I. Bakteriológiai Intézet igazgatójává (1891). Az Intézet kezdetben az Állatorvosi Főiskola Gyógyszerészeti Intézetében kapott elhelyezést, majd Preisz Húgó saját tervei alapján épült, (jelenleg is a SZIE Járványtani Intézete) Hungária körút 25-27. szám alatt működött. Az épület homlokzatán, a tető alatt ma is jól olvasható a "Királyi Magyar I. Bakteriológiai Intézet" felirat (1.kép) Az Intézet 100 éves fennállásakor (1991) az épület belső folyosóján a Magyar Mikrobiológiai Társaság emléktáblát avatott (2.kép).

1.kép

2.kép

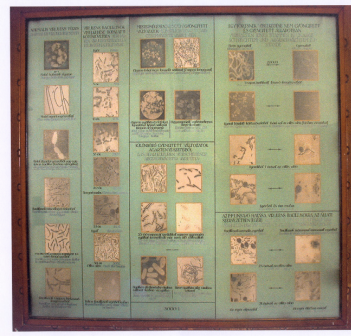
3.kép

Ugyancsak a 25- 27 . szám alatt működött a Preisz Húgó vezette vakcina termelő laboratórium, az épület ma már nem használt kapuja felett most is jól olvasható a „DI OLTÓANYAG TERMELŐ INTÉZET” felirat (3. kép).

Högyes Endre halála (1906) után meghívást kapott a Pázmány Péter Tudományegyetem Kórtan és Bakteriológiai Intézet vezetésére. Nyugdíjba vonulásáig itt oktatta a kórtant, immunológiát, bakteriológiát. Könyveket írt, kutatót, addig ismeretlen baktériumokat írt le, fágokkal foglalkozott .

4. kép

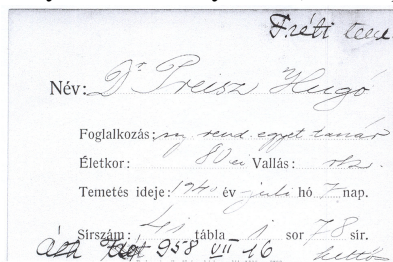

5. kép

A lépfene baktériummal kapcsolatos vizsgálatait bemutató óriás poszter (180x210 cm) a SE Nagyváradi téri épületében a 9. és 10 emeleten ma is látható (4., 5. kép).

Aktív közéleti szerepet is vállalt, az orvoskar dékánja (1912-1914), majd a Pázmány Péter tudományegyetem rektor is volt (1926-27).

Nyugdíjában, életének 80. évében 1940-ben hunyt el. Mint volt rektort, az egyetem Szerb utcai aulájában ravatalozták, majd a Kerepesi úti temető 41. parcellájában temették el. Ottani sírjának bizonyítéka csupán egy tenyérnyi kartonlap a temető irodájának egyik fiókjában, sírhelyének nincs nyoma (6.,7. kép).

6.kép

7.kép

Preisz Húgó felesége 1958-ban hunyt el, de az akkori szabályok szerint férje mellé nem lehetett temetni, ezért férjét Preisz Húgó -t exhumálták és a Farkasréti temető 2. számú parcellájában kerültek együtt sírba. Az exhumáláskor a márvány sírkő is átvitelre került

A Preisz házaspár közeli barátja volt Prof. Dr. Alföldy Zoltán, a Mikrobiológiai Intézet későbbi igazgatója. Alföldy professzor látogatta a sírt, és ápolta PREISZ HÚGÓ emlékét. Aktív szerepe volt Preisz Húgó születése 125. évfordulójára szervezett megemlékezésekben (1985 aug: Kecskemét MMT nagygyűlés, szeptember :MTA Orvostörténeti Társaság ülése, HUMÁN Oltóanyag Termelő Intézet „Annales” Preisz emlékkötete), Preisz Húgó sírjának koszorúzását tervezték. A koszorúzást előkészítendő, Alföldy és Kapronczai professzorok felkeresték szeptember folyamán a sírt, amit azonban siralmas állapotban, összedőlve, gazzal benöve találtak (8.kép). Ekkor az Állatorvosi Főiskola műszaki dolgozói és végzős hallgatók önkéntes munkával helyreállították a sírt, így október 25.-én meg lehetett tartani a koszorúzást (9. kép)

8.kép

9.kép Emlékezők

10. kép
Beszédet mond: Karasszon Dénes

11. kép
Koszorúz: Mészáros János (MTA)

12.kép
Koszorúznak: Lányi Béla és Fornsosi Ferenc
(OKI)

13.kép
Koszorúznak: Lapis Károly, Alföldy
Zoltán és Szeri Ilona
(SOTE és Mikrobiológiai Intézet)

14. kép

Koszorúzás után: Balázs István, Alföldy Zoltán és Szeri Ilona

15.kép

A lélektelen adminisztráció azonban újra problémát jelentett, mivel hozzátartozó nem lévén, 25 év után a sír nem lett megváltva. 1989-ben Alföldy professzor egy sírlátogatás kapcsán nem találta a márvány sírkövet, csak a pusztá, gazos sírhalmot. Kérdésére a temető-iroda azt a felvilágosítást adta, hogy megváltás híján a sírkövet eladták. Más források szerint a sírkövet ellopták. Alföldy professzor javaslatára a Mikrobiológiai Intézet technikus, Balázs István 1989-ben egy fa keresztet készített (15.kép).

A fát az időjárás tönkretette, elkorhadt. Közben az Állatorvosi Főiskola történészei ugyancsak látogatták a sírt, és látták az áldatlan helyzetet. Így került sor a második fejfa állítására (1992), sajnos az idő vasfoga ezt a keresztet és tönkretette

A harmadik kereszt állítására több mint tíz év múlva, 2009-ben került sor, ugyancsak az Állatorvosi Kar történészeinek jóvoltából (16., 17., 18. kép).

16. kép
SOTE fejfa (1989)

17. kép

18. kép
SZIE fejfák (1992 és 2009)

Közben, Preisz Húgó hamvait és sírját a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság 2004-ben védetté nyilvánította, erről azonban sem a Semmelweis Egyetem, sem a Szent István Egyetem emlékezői nem tudtak. A harmadik kereszt állításakor a védettséget jelző márványtábla már a síron volt.

Az évek során Alföldy Zoltán is, Balázs István is eltávozott közülünk, Preisz Húgó sírja részünkről látogató nélkül maradt hosszú időre. 2012-ben a folyamatosság kedvéért vállaltam a sír felkeresését, ami nem is volt olyan egyszerű, mivel akkorra már a harmadik. kereszt sem mutatta a sír helyét (19.,20. . kép).

19. kép

20. kép

A szomorú látvány elhatározásra indított bennünket, megkérve és megkapva a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság hozzájárulását (21.kép), Prof. Dr. emer. Szeri Ilonával felújítottuk a sírt. (22.kép)

21. kép

22.kép

Preisz Húgó és felesége síremléke 2012 november 1.-ére rendeződött, időtállóvá vált .

A sír helyreállításával Alföldy Zoltán professzorunk emlékének is áldoztunk.

Reméljük, hogy 2015-ben, PREISZ HÚGÓ születésének 175. évfordulóján méltó megemlékezésre kerülhet majd sor a Semmelweis Egyetem és Szent István Egyetem PREISZ HÚGÓ emlékét őrző munkatársaival közösen.